

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet
Rättsenheten
103 33 STOCKHOLM

Svar på begäran om underlag för författningsinventering med anledning av Högsta domstolens dom om blankettstraffbud (den 9 februari 2005 i mål nr B 4466-02)

I promemoria från Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet, daterad den 8 juni 2005 har Energimyndigheten fått en begäran om att redovisa vilka av myndighetens tillämpade författningar som innehåller sådana blankettstraffbud som har fängelse i straffskalan och/eller kan föranleda någon annan rättsverkan av brott än böter, samt innebär att förvaltningsmyndighet eller kommun tillåts att fylla ut straffstadgandet genom föreskrifter.

Myndigheten uppmanas härutöver redogöra för vilken bedömning myndigheten gör i fråga om huruvida det är möjligt och rimligt att

- 1) ta bort fängelse ur straffskalan,
- 2) utmönstra bestämmelser om annan rättsverkan av brottet vid sidan av böter och,
- 3) flytta upp bestämmelsen till förordningsnivå.

Vid Energimyndighetens inventering av de lagar som tillämpas av myndigheten kan konstateras att 13 kap 1 § ellagen (1997:857) får anses innehålla ett sådant blankettstraffbud.

13 kap 1 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 1 eller 3 §,

2. bryter mot villkor som meddelats med stöd av 2 kap. 11 §, eller

3. bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 8 kap. 1 § tredje stycket eller 9 kap. 1 § andra stycket.

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 2 kap. 17 §.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Punkten 2 i nämnda lagrum torde vara att anse som ett blankettstraffbud, dvs. ett straffstadgande som får sitt närmare innehåll bestämt på annan plats i regelverket, eftersom myndigheten i enlighet med 2 kap. 11 § ellagen i beslut om nätkoncession kan meddela villkor.

Punkten 3 gäller inte föreskrifter som meddelas av Energimyndigheten utan behörigheten tillkommer andra myndigheter.

Enligt bemyndigande i 2 kap. 1 § ellagen och 1-2 §§ elförordningen (1994:1250) prövar Energimyndigheten ärenden om nätkoncession. Dessa hanteras och beslutas av Energimarknadsinspektionen.

Enligt 2 kap 11 § ellagen skall en nätkoncession förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt samt med de villkor för anläggningens utförande och nyttjande som behövs av säkerhetsskäl eller för att i övrigt skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter och främja en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser eller som av annat skäl behövs från allmän synpunkt.

Av bestämmelsens lydelse framgår således att de villkor Energimarknadsinspektionen kan meddela i samband med /alt vid beviljande av koncession kan vara av stor variation och värna väsentliga intressen. Villkoren kan t.ex. bestå i när eller hur visst arbete i samband med en linjekoncession skall utföras samt försiktighetsmått vid utförandet.

Det har inte förekommit att fängelsestraff utdömts på grund av överträdelse av villkor meddelade i beslut om nätkoncession. Enligt Energimyndighetens bedömning skulle detta kunna tala för att straffstadgandet i denna del kan tas bort. I beaktande av att villkoren kan avse mycket väsentliga intressen och av Energimyndighetens erfarenheter gällande beslut om nätkoncession så är det emellertid myndighetens preliminära bedömning att det kan finnas skäl, ur såväl preventivt som reparativt syfte, att behålla fängelsestraff i straffskalan. Ett ställningstagande i frågan kräver dock en grundlig utredning.

Såvitt avser frågan om det är möjligt att utmönstra bestämmelser om annan rättsverkan av brottet vid sidan av böter kan först konstateras att det av 13 kap. 3 § ellagen framgår att den som har åsidosatt ett vitesföreläggande inte skall dömas till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av vitesföreläggandet. Någon annan rättsverkan av brott föreligger inte enligt ellagen.

De beslut om nätkoncession med efterföljande villkor som Energimarknadsinspektionen meddelar är i hög grad anpassade efter förhållandena i det enskilda ärendet. Enligt Energimyndighetens bedömning lämpar sig villkor av nu aktuellt slag inte för generell reglering i förordningsform.

Sammanfattningsvis finner Energimyndigheten det inte uppenbart att fängelsestraff kan tas bort från straffskalan vad gäller villkor meddelade i beslut om nätkoncession. Frågan kräver enligt myndigheten ytterligare utredning. Däremot är det Energimyndighetens bedömning att villkor av det slag som nu är aktuellt inte lämpar sig för generell reglering i förordningsform.

Thomas Korsfeldt

Fredrik Selandér